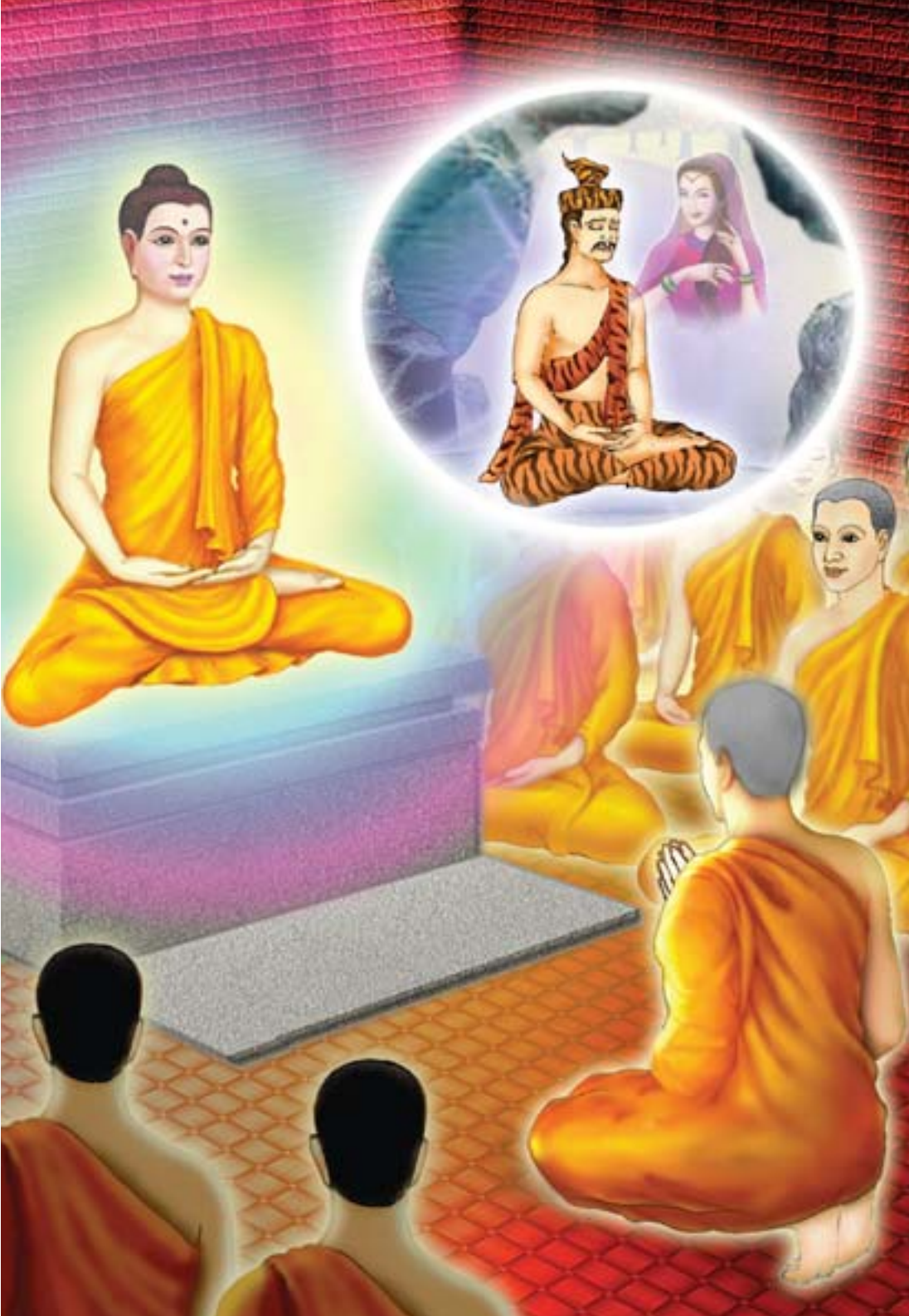

๑๔

คว ร ุ้ ม ทร อ ง อี น ทร ี ย์

ในเวลาเกิดความลำบาก บุคคลใดอดทนต่อความ
ลำบากได้ บุคคลนั้นย่อมไม่เป็นไปตามความลำบาก บุคคลนั้น
เป็นนักปราชญ์ ย่อมบรรลुสุขปราศจากเครื่องประกอบอันเป็น
ที่สุดของความลำบาก

วารสารคุ้มครองอินทรี

๒๕๖

มวลมนุษยชาติทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติใด ภาษาใดก็ตาม ล้วนปรารถนาสันติภาพที่แท้จริง เพื่อให้การดำรงชีวิตอยู่อย่างปราศจากภัยทั้งหลาย จึงแสวงหาสันติสุขกันมายาวนาน สันติในทางพระพุทธศาสนานั้น คือ พระนิพพาน เป็นจุดหมายปลายทางที่มนุษย์ทุกคนแสวงหา เป็นความสงบจากกิเลสอาสวะ และอวิชชา มีแต่ความบริสุทธิ์ และความสุขอันเกิดจากธรรมล้วนๆ ที่ไม่มีความทุกข์ใดเจือปนเลย เป็นเอกนัตบรมสุข สุขอย่างยิ่งเหนือสิ่งอื่นใด ถ้าใครได้เข้าถึงพระธรรมกาย ได้บรรลุมรรคผลนิพพานก็เท่ากับว่า ได้บรรลุถึงสันติสุขอันไพบูรณ์

มีวาระพระบาลีที่ปรากฏอยู่ใน อินทรีชาดก ความว่า

“กัจฉกาเล กิจฉสโห โย กิจฉํ นาทิวตตติ

ส กิจฉนตํ สุขํ อีโร โยคํ สมธิคฉฉติ

ในเวลาเกิดความลำบาก บุคคลใดอดทนต่อความลำบากได้ บุคคลนั้นย่อมไม่เป็นไปตามความลำบาก บุคคลนั้นเป็นนักปราชญ์ ย่อมบรรลุสุขปราศจากเครื่องประกอบอันเป็นที่สุดของความลำบาก”

การที่เราจะประคับประคองชีวิตให้อยู่รอดนั้น เราต้องเหน็ดเหนื่อยกับหลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อที่จะแสวงหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงชีวิต ความลำบากนี้บางทีก็มีประโยชน์ คือช่วยสร้างคน

ควรรักษาคุ้มครองอินทรี

๒๕๓

ให้มีความเข้มแข็ง และก่อให้เกิดสิ่งที่ดีงามมากมาย ในประวัติศาสตร์โลก ไม่มีเรื่องราวที่ยิ่งใหญ่ตอนใด ที่เกิดขึ้นอย่างง่ายดายโดยไม่มีอุปสรรคมาขัดขวาง มีแต่ต้องเผชิญกับอุปสรรคความยากลำบาก ในการใช้ชีวิตก็เช่นกัน หากบุคคลใดอดทนต่อความลำบากได้ บุคคลนั้นย่อมจะประสบความสำเร็จในที่สุด

ทุกๆ ชีวิตไม่ว่าจะเป็นสมณะ อุบาสก อุบาสิกาหรือฆราวาส ล้วนต้องมีสิ่งที่ต้องระมัดระวัง สิ่งนั้น คือ การคุ้มครองอินทรีอันได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ หากเราไม่รู้จักรักษาคุ้มครองให้ดี ก็จะเป็นช่องทางมาแห่งความทุกข์ ช่องทางของอัสวกิเลสทั้งหลาย ซึ่งเป็นสาเหตุแห่งทุกข์ทั้งมวล การคุ้มครองระวังอินทรีนี้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งสำหรับทุกๆ คน หากใครได้ระวังอย่างดีแล้ว หนทางที่จะพ้นทุกข์ก็ปลอดโปร่ง แต่ถ้าใครดูเบาตรงนี้ การที่จะบรรลุผลนิพพานก็ยืดเวลาออกไป

*ในสมัยพุทธกาล ครั้งที่พระบรมศาสดาประทับอยู่ที่วัดพระเชตุวัน ได้มีกุลบุตรท่านหนึ่งมาฟังธรรมที่วัดพระเชตุวัน และเกิดความซาบซึ้งในรสพระธรรม จึงสละความสละวกลบในทางโลก ออกบวชในสำนักของพระพุทธองค์ ครั้นบวชแล้วได้ประพฤติปฏิบัติสมณกิจด้วยดีตลอดมา เนื่องจากท่านเป็น

ควรรักษาครองอินทรีย์

๒๕๘

ภิกษุสาวะ เพิ่งบวชได้ไม่นาน จึงต้องนั่งทำอาสนะเสมอๆ และในสมัยนั้นมีภิกษุบวชเข้ามามากมาย อาหารที่ท่านได้ฉันในแต่ละวันก็ไม่เพียงพอ ทั้งยังเป็นอาหารที่ไม่ประณีต บางวันมีแค่ข้าวต้ม บางวันได้อาหารบูดบ้าง ไม่มีวันใดที่ท่านได้ฉันอย่างอิ่มหนำสำราญ

ภิกษุนั้นถืออาหารของตนกลับไปที่บ้าน ภรรยาเก่าของท่านเห็นอาหารที่บูดบ้าง แข็งบ้างก็เททิ้ง และจัดอาหารที่ละเอียดประณีตถวายท่านเป็นประจำ ทำให้ท่านติดในรส วันหนึ่งภรรยาเก่าคิดว่า เราจะทดลองใจภิกษุนี้ดูว่า ติดในรสอาหารหรือไม่ นางจึงเชิญแขกให้มานั่งในเรือน และให้คนรับใช้นำอาหารมาให้เขาเหล่านั้นเคี้ยวกิน จากนั้นนางให้คนรับใช้เทียมเกวียน ทำทีว่าจะเดินทาง ส่วนตนแอบไปนั่งทอดขนมอยู่หลังบ้าน เมื่อถึงเวลาพระภิกษุนั้นก็มายืนหน้าประตู คนรับใช้ก็รีบส่งเสียงบอกว่า มีพระมาบิณฑบาตหน้าบ้าน นางตอบว่า “นิมนต์ท่านไปโปรดบ้านข้างหน้าเถิด เราไม่ว่าง” แม้คนรับใช้จะนิมนต์ให้ท่านไปอย่างไร ท่านก็ไม่ไป คนรับใช้จึงแจ้งแก่นาย ภรรยาเก่ารู้อยู่แกล้งแล้ว จึงออกจากหลังเรือน และกล่าวกับท่านว่า

“พระคุณเจ้า วันนี้เป็นวันสุดท้ายที่ท่านจะได้เห็นดิฉัน ตั้งแต่ท่านออกบวช ดิฉันยังซื่อสัตย์ต่อท่านเสมอ แต่การอยู่ครองเรือนด้วยหญิงตัวคนเดียวนั้นเป็นไปได้ยาก วันนี้ดิฉัน

ควรรู้จักตัวเองก่อน

๒๕๕

จะเดินทางไปแต่งงานใหม่ ถ้าเคยล่วงเกินพระคุณเจ้าก็ขอให้ยกโทษให้ด้วยเถิด” ภิกษุรูปนั้นถึงกับใจหาย รีบกล่าวว่า “ท่านอย่าไปเลย ฉันจะสึกในวันนี้แหละ” ท่านรีบเดินย้อนกลับไปที่พระเชตวันวิหาร เข้าไปหาพระอุปัชฌาย์ขอลาสิกขา พระอาจารย์และพระอุปัชฌาย์แต่ละองค์ต่างไม่ปรารถนาจะให้ท่านสึก จึงนำท่านไปยังสำนักของพระบรมศาสดา เพื่อรับฟังพุทธโอวาท เมื่อไปถึงพระพุทธองค์ก็ตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุ การที่เธอไม่สึกครองอินทรีแล้วเป็นอย่างนี้ ไม่ใช่เพียงแต่ภพชาตินี้เท่านั้น แม้ในกาลก่อน เธอก็เสื่อมจากฉานสี เพราะเหตุที่ไม่สำรวมอินทรี” จากนั้นพระพุทธองค์นำเรื่องอดีตมาตรัสเล่าว่า

เมื่อพระโพธิสัตว์เกิดในตระกูลพราหมณ์ผู้เป็นบุโรหิตของพระเจ้าพรหมทัต ในวันที่พระโพธิสัตว์เกิดนั้น ได้มีเหตุอัศจรรย์เกิดขึ้น คือ บรรดาสรรพาวุธทั้งหมดในพระนคร สว่างโพล่งไปหมด เพราะสาเหตุนั้น หมู่ญาติจึงขนานนามว่า โชติปาละ ครั้นเติบโตใหญ่ขึ้น หลังจากเรียนจบศิลปวิทยาต่างๆ แล้ว แทนที่ท่านจะรับราชการต่อจากบิดา ท่านกลับละทิ้งความสบายในทางโลก เข้าป่าหิมพานต์บวชเป็นฤๅษีบำเพ็ญเพียรจนกระทั่งได้ฉาน และอภิญญา อยู่อาศรมเล็กๆ ที่ป่ามะขวิดที่ท้าวลักกะเนรมิตถวาย และมีพระฤๅษีหลายร้อยตนเป็นบริวาร ท่านมีลูกศิษย์ชั้นหัวหน้าถึง ๗ ตนด้วยกัน บางตนมีลูกศิษย์อีกหลายพันตน และ

ควรรักษาคุ้มครองอินทรี

๓๐๐

ได้แยกย้ายไปอยู่ที่อื่น ยกเว้นอนุสาวรีย์ที่อยู่คอยอุปัฏฐากรับ
ใช้พระโพธิสัตว์เท่านั้น

ฤๅษีคนหนึ่งชื่อว่า นารทฤๅษี ผู้เป็นน้องชายของกาฬ-
เทวิลฤๅษี ได้ไปอยู่ที่ถ้ำภูเขาอัญชนะในป่ามัจฉิมประเทศ ใกล้
หมู่บ้านใหญ่แห่งหนึ่งเพียงคนเดียว ซึ่งมีแม่น้ำใหญ่คั่นกลางไว้
ที่แม่น้ำใหญ่นี้เป็นที่ประชุมของมหาชนทั้งหลาย จึงทำให้ที่
บริเวณนั้นไม่สงบมีเสียงดังอีกทีก็ แรกๆ นารทฤๅษีก็ไม่คิดอะไร
เพราะท่านได้มานอนสมาบัติ และคุ้มครองอินทรีตลอดเวลา

วันหนึ่งท่านละเลยการคุ้มครองอินทรี ได้ยินมองดู
มหาชน และเหลืบไปเห็นนางวรรณทาสีคนหนึ่งที่มีรูปร่างงดงาม
จึงมีจิตปฏิพัทธ์ เมื่อเกิดความกำหนัดยินดี ฌานก็เสื่อม กินไม่
ได้นอนไม่หลับ ทนทุกข์ทรมานอยู่ถึง ๗ วัน

ในวันที่ ๗ นั้นเอง กาฬเทวิลฤๅษีตรวจตราดู รู้ว่าน้อง
ชายตกอยู่ในสภาพเช่นนั้น จึงเหาะมาเยี่ยมถึงถ้ำ นารทดาบส
เห็นพี่ชายมาก็ถามว่า “มาทำไม” ท่านตอบว่า “ก็เธอไม่สบาย
เราจะมารักษาเธอ” นารทดาบสตอบแก้เขินว่า “ท่านพูดอะไร
กล่าวเหลวไหล” กาฬเทวิลรู้ว่าน้องชายไม่ฟังตน จึงไปเชิญฤๅษี
มาอีก ๓ ตนคือ สาลิสสระ เมณฑิสสระ และบรรพติสสระ ให้
มาช่วยเป็นกัลยาณมิตรให้ แต่ถูกนารทดาบสปฏิเสธ และกล่าว

ควรรักษาคุณธรรมอันบริสุทธิ์

๓๐๑

กลบเกลื่อน กาทะเวิลดาบสจึงคิดว่า “เราต้องไปเชิญอาจารย์มาให้อโวกาท” ท่านรีบเหาะไปอาราธนาพระโพธิสัตว์ทันที

เมื่อพระโพธิสัตว์ผู้เป็นอาจารย์ เห็นสภาพของศิษย์รักเช่นนั้น ก็กล่าวว่า “ดูก่อนนารทะ เธอไม่คุ้มครองอินทรีถึงตกอยู่ในสภาพอย่างนี้” นารทะดาบสเห็นอาจารย์มา ก็ลุกขึ้นไหว้และยอมรับผิด พระโพธิสัตว์ให้อโวกาทต่อไปว่า “ดูก่อนนารทะ คนที่ตกอยู่ใต้อำนาจของกิเลส เพราะไม่ระวังอินทรีในชาตินี้ก็มิอาจพ้นทุกข์ชาติต่อไปก็มิพ้นเป็นทิไป บุรุษใดตกอยู่ในอำนาจแห่งสตรีเพราะกาม บุรุษนั้นละโลกนี้ไปแล้ว ย่อมเกิดในอบายมิถุน เป็นต้น เธอจงอดทน และไม่ควรถิ่นจะเคลื่อนจากธรรมอันดีที่เคยได้ เพราะปรารถนาความเลว จงตั้งใจบำเพ็ญเพียรด้วยดีเถิด ชีวิตของเธอจะประสบสุขในบัดนี้ไปเลย”

เมื่อนารทะดาบสได้ฟังอโวกาทของพระโพธิสัตว์ผู้เป็นอาจารย์เช่นนี้ ท่านกลับได้สติดังเดิม รีบดำรงอยู่ในอโวกาทของพระโพธิสัตว์ เริ่มตั้งความเพียรอย่างกลั่นกล้ำ ทำมาน และอภิญญาให้บังเกิดขึ้นเหมือนเดิม ครั้นพระศาสดาแสดงธรรมจบแล้ว พระภิกษุผู้มีใจอยากสึกก็มีดวงตาเห็นธรรมได้บรรลุมรรคเป็นพระโสดาบัน และได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์บุคคลในพระพุทธานุสาสนา

ควรรู้จักคุ้มครองอินทรี

๓๐๒

เราจะเห็นว่า การคุ้มครองอินทรีเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง หากเราคุ้มครองอินทรีได้ ก็เท่ากับเราได้ปิดช่องทางของอัสวกิเลสที่จะเข้ามาในจิตใจเรา และได้ให้โอกาสแก่ตนเองที่จะสั่งสมความบริสุทธิ์ สั่งสมความดีเพิ่มยิ่งขึ้น เป็นการปิดโอกาสของบาปอกุศล และเปิดโอกาสให้กุศลธรรมได้เจริญงอกงามขึ้นมาในใจ ได้ชื่อว่าเดินบนหนทางแห่งความบริสุทธิ์ที่จะไปสู่อายตณนิพพาน ดังนั้น ขอให้รู้จักคุ้มครองอินทรีของเราให้ดี เพื่อความบริสุทธิ์บริบูรณ์ของเราตลอดไป

